

PUBLICAȚIILE MUZEULUI „ASTRA” (2006-2008)

Delia VOINA
Mihaela VASILIEF

Editura „ASTRA MUSEUM” a continuat, și în perioada 2006-2008, activitatea de publicare a unor monografii și periodice, începută în anul 1966, din inițiativa lui Cornel Irimie. Departament distinct al *Centrului de Informare și Documentare în Etnologie „Cornel Irimie”*, editura s-a concentrat pe popularizarea lucrărilor care valorifică cercetările științifice ale specialiștilor din cadrul Complexului Național Muzeal „ASTRA” Sibiu.

S-a avut în vedere, în primul rând, o mai eficientă promovare a integrării culturii și civilizației populare tradiționale românești, expresie fundamentală a identității noastre etnoculturale dar, totodată, și integrarea noastră în plan etnocultural, în cultura europeană, prin monografii, comunicări științifice, cataloage, ghiduri, broșuri, pliante, lucrări de referință în domeniile etnografiei, antropologiei, etnomuzeologiei și conservării-restaurării patrimoniului muzeal, abordând problematica esențială cu care se confruntă muzeele etnografice din România, deopotrivă cele pavilionare cât și muzeele în aer liber.

Sub coordonarea științifică a prof. dr. Corneliu Ioan Bucur, în acești ani s-au pregătit editorial și s-au tipărit un număr însemnat de publicații menite să contribuie la valorificarea și popularizarea rezultatelor obținute de colectivul de specialitate al muzeului sibian.

Pentru început a fost pregătită o monografie de mare interes pentru etnologi: **Tezaurul Uman VII**, cunoscută sintagmă a UNESCO, adoptată de Complexul Național Muzeal „ASTRA” pentru a-și defini *Programul de Protecție a Patrimoniului Cultural Imaterial* (lucrare tipărită și în limbile engleză, franceză, spaniolă, iar din anul 2007 și în limba germană¹). A urmat **Portul popular, marcă a identității etnoculturale**, tom ce reunește comunicările științifice susținute în cadrul celei de a IV-a Reuniuni a Muzeelor de Etnografie din Centrul și Sud-estul Europei, organizată la Sibiu, în perioada 15–17 octombrie 2004, având ca teme reprezentarea portului popular și rolul pe care muzeele și-l asumă pentru valorificarea colecțiilor gestionate, prin punerea în circuit național și internațional a pieselor specifice costumului tradițional.

Continuând seria lucrărilor monografice de mare anvergură, începută în anul 2004, prof. dr. Corneliu Bucur semnează **Identitate etnoculturală. Conștiință națională și afirmare universală**. Structurat pe șase capitole (I. *Știința: Civilizația populară – chintesență a identității etnoculturale, Patrimoniul cultural, Muzeul „ASTRA”, Articole privind sistemul ocupațional*, II. *Interviuri*, III. *Proiecte și memorii*, IV. *Educație și turism*, V. *Articole pentru Jurnalul Virtual*, VI. *Articole de presă*), volumul captivează, în cele 367 de pagini, prin multitudinea aspectelor surprinse, de la problemele științifice, la cele memorialistice, jurnalistice și cele privind proiectele de viitor.

¹ ***, *Human Living Treasures*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2006, 30 p.; ***, *Tesoros Humanos Vivos*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2006, 30 p.; ***, *Tresors Humains Vivants*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2006, 30 p.; ***, *Lebendiges Kulturerbe*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2007, 30 p.

Ghidul **Muzeul ASTRA. 100 de ani de etnomuzeologie românească la Sibiu. De la Muzeul „Asociațiunii” la Complexul Național Muzeal „ASTRA” (1905-2005)** prezintă proiectele și programele care au stat la baza fondării și dezvoltării muzeului sibian, precum și departamentele muzeale și paramuzeale care constituie acest complex: Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA”, Muzeul Civilizației Transilvane „ASTRA”, Muzeul de Etnografie Universală „Franz Binder”, Muzeul de Etnografie și Artă Populară Săsească „Emil Sigerus”, Laboratorul de Conservare-Restaurare, Centrul de Informare și Documentare în Etnologie „Cornel Irimie” și Studioul „ASTRA Film”.

Anul 2006 a însemnat o premieră în activitatea editorială a Muzeului „ASTRA”, prin tipărirea primului catalog tematic al unei colecții remarcabile, care valorifică întreaga colecție de cahle a muzeului sibian, **Mărturii ale civilizației transilvănene. Colecția de cahle a Muzeului ASTRA**, autori Szöcs Fülöp Károly și Karla Roșca. Prin cele cinci capitole principale (*Argument, Considerații istorice, Materia primă: tehnologia confecționării și decorării cahlelor, Ornamentica, Catalog*) publicația oferă oportunitatea lansării în circuitul public și de specialitate a unei colecții de o incontestabilă valoare aparținând patrimoniului cultural național.

A doua premieră pentru Editura „ASTRA MUSEUM” a fost publicarea, pe suport electronic (CD-ROM), a **Jurnalului virtual al Complexului Național Muzeal „ASTRA”** (numerele 1-12, din anul 2005), o colecție de articole despre muzeu însoțite de numeroase imagini animate și înregistrări video.

Publicația **25 proiecte. Capitală Culturală Europeană Sibiu 2007** a avut ca principal obiectiv prezentarea proiectelor concepute și propuse de Muzeul „ASTRA” pentru programul „Sibiu, Capitală Culturală Europeană, 2007”.

Rezultat al activității colectivului muzeului, dar și al unor colaboratori din alte muzee etnografice, **Cibinium 2001-2005. Identitate și globalizare în secolul XX. Cercetare și reprezentare muzeală** prezintă principiile științifice și metodologia cercetării și proiectării muzeului etnologic modern, conceput ca un muzeu al civilizației populare tradiționale din România. Volumul VII al publicației *Cibinium* înfățișează, în cele 470 pagini ale sale, lucrările susținute în luna decembrie a anului 2005, cu prilejul sesiunii științifice dedicate aniversării *Centenarului Muzeului „ASTRA”*. Păstrând tipicul volumelor anterioare și în acest număr se evidențiază experiența colectivului de cercetători și muzeografi sibieni, dar și a colaboratorilor Complexului Național Muzeal „ASTRA”, pe toate planurile activităților cu specific muzeal: concepția tematică, metodologia și tehnica organizării muzeelor în aer liber, evidența, depozitarea, conservarea și restaurarea patrimoniului cultural, relația muzeu - public vizitator.

Publicația debutează cu salutarile rostite în deschiderea manifestărilor dedicate aniversării muzeului de prof. dr. Corneliu Ioan Bucur, dr. Virgil Nițulescu, prof. univ. dr. Ilie Moise (care au elogiat rolul pe care Muzeul „ASTRA” l-a avut în cei 100 de ani de existență pentru etnomuzeologia națională, cu referire la programul „Tezaure umane vii” și la publicațiile editate de muzeu) și de dr. Valer Pop (care a transmis un salut din partea colegilor de la Muzeul Județean Mureș).

Lucrările prezentate în cadrul sesiunii au fost structurate, în volum, pe următoarele secțiuni:

1. *Rolul patrimoniului cultural național în definirea identității etno-culturale, în context european și universal*, cu referire la următoarele teme: problema fundamentală a științei și etnomuzeologiei românești, prezervarea patrimoniului etnografic, patrimoniu digital, amenajarea adăposturilor pastorale țărănești, cercetări în satele depopulate din sud-estul Transilvaniei, organizarea interiorului tradițional, cămașa femeiască în colecția Muzeului „ASTRA”, ceramica de Horezu, programul „Tezaure umane vii” și Muzeul „ASTRA”. Amintim între semnatarii articolelor pe: Corneliu Bucur, Steluța Pârâu, Irina

Oberlander-Târnoveanu, Corina Mihăescu, Augustin Goia, Ligia Fulga, Valer Pop, Aurelia Diaconescu, Aurelia Cosma, Mirela Lebu, Elena Găvan, Ada Maria Popa, Maria Bozan, Mirela Crețu, Adina Vărgatu, Raluca Andrei.

II. *Multiculturalitate – coordonată esențială a culturii și civilizației europene*, cu referire la: românii din sudul Transilvaniei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea (Ana Grama), implicarea instituțiilor muzeistice în cercetarea problematicei multiculturalității (Daniela Bălu, Viorel Ciubotă), târguri anuale în Sibiu (Claudia Urduzia), colecția de cahle a Muzeului de Etnografie și Artă Populară Săsească „Emil Sigerus” (Karla Roșca, Károly Szöks Fülöp), icoana pe sticlă, oglindă a multiculturalității transilvane (Aurel Dagne), mănăstiri franciscane din județul Hunedoara (Cristina Ploscă), altarele poliptice din bisericile evanghelice transilvănene, secolele XV-XVI (Simona Malearov).

III. *Patrimoniul Tehnic – indice și martor esențial al progresului cultural-istoric*, reunește articole ce au în prim-plan rezultatele cercetărilor întreprinse în perioada 2001-2005 de muzeografi și cercetători din muzeele în aer liber, astfel: *Reprezentarea «Complexelor de industrii populare» în Muzeul Civilizației Populare Tradiționale ASTRA* (prof. dr. Corneliu Bucur), *„Patrimoniul tehnic al Muzeului Național al Agriculturii (Răzvan Ciucă, Aurel Strâmbeanu), Colecția de mijloace de transport și reprezentarea acesteia într-un pavilion specializat din Muzeul în aer liber ASTRA* (Valer Deleanu), *Inventică și creativitate tehnologică în practicarea industriilor populare, județul Caraș Severin* (dr. Mircea Tăban), *Construcții pastorale din piatră din zona alpină – Vârciorova* (Marius Gherghel), *Studiul complexelor de instalații hidraulice din localitatea Rebrîșoara, județul Bistrița-Năsăud* (Remus Iancu), *Piuăritul în Mărginimea Sibiului. Perspectivă evolutiv-tipologică. Reprezentare muzeală* (Marius Streza), *Instalațiile hidraulice ale Rășinarilor* (Mihaela Văcar).

IV. *Conservarea și restaurarea patrimoniului cultural*, cu referire la activitatea de conservare-restaurare a patrimoniului muzeal, metode și produse noi utilizate în acest domeniu, colaborarea muzeu - universitate (secția de conservare-restaurare). Au susținut în cadrul acestei secțiuni intervenții: Maria Cristina Timar (despre restaurarea mobilei la Universitatea „Transilvania” din Brașov), Mariana Prună, Octavia Zeleniuc, Livia Bucșa, Ileana Chirtea, Valeriu Olaru (despre activitatea Laboratorului de restaurare-conservare a Muzeului „ASTRA” în perioada 1905-2005), Octavian Ciocșan, Florin Rogneanu, Doina Bogdea, Valentina Iasinschi, Silviu Ciocșan (despre lucrările de conservare-restaurare necesare pentru strămutarea bisericii din Dretea, județul Cluj), Marta Guttmann (despre Centrul de pregătire al conservatorilor și restauratorilor), Rodica Dinulescu și Iulia Teodorescu (despre conservarea obiectelor textile cu valoare de patrimoniu expuse în locații neconvenționale), Iov Tolomei (despre conservarea și expunerea monoxilei de pe râul Siret).

Volumul se încheie cu o *bibliografie* selectivă de specialitate.

Anul 2007 a debutat cu lansarea CD-ROM-ului **Patrimoniul tehnic preindustrial național, România**, autor prof. dr. Corneliu Bucur. Lucrarea reprezintă o încununare a împlinirilor dobândite de Muzeul „ASTRA” în materie de tradiții ale tehnicii populare românești, prin aprobarea instituirii *Premiului național UNESCO pentru patrimoniul tehnic preindustrial „Dumbrava Sibiului”*, iar din anul 2008, a *Premiului UNESCO pentru patrimoniul tehnic preindustrial*. Acestea vin să răsplătească eforturilor făcute de Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA” pentru salvarea, conservarea, studierea, valorificarea științifică și punerea în valoare cultural-turistică a unui patrimoniu monumental, instrumental și obiectual care a supraviețuit șocului civilizației tehnologice moderne în România.

CD-ROM-ul prezintă, într-o sinteză accesibilă deopotrivă specialiștilor, cât și tuturor celor interesați de acest domeniu, aportul spațiului românesc la formarea și

progresul civilizației tehnice preindustriale, accentul fiind pus pe taxonomia, topologia și terminologia patrimoniului cultural național în context antropologic, social și cultural. Prin conținutul său extrem de bogat (imagini și texte explicative însoțite de un frumos fundal muzical) descoperim valorile fundamentale ale civilizației de tip tradițional (pre-industrial) și pe cele ale culturii populare materiale cu origini străvechi, din preistorie și perioada medievală, până în epoca modernă a României. Lucrarea este structurată pe nouă capitole prezentând, cronologic, civilizațiile neolitică, daco-romană și medievală, continuând apoi cu civilizația populară românească, sătească și urbană, cu patrimoniul tehnic tradițional, cu evoluția și tipologia instalațiilor tradiționale din România. Un loc aparte este destinat prezentării patrimoniului tehnic preindustrial găzduit în Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA”, cel mai reprezentativ muzeu de acest gen din țară.

Cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Sibiu, al Asociației „Sibiu, Capitală Culturală Europeană, 2007” și al sponsorului oficial, Fundația Sașilor Transilvăneni din München, s-a editat volumul dedicat Simpozionului Internațional de Ceramică ***Suprafețe ceramice și design/Keramische Oberflächen und ihre Gestaltung***. Publicația abordează diferite probleme și evidențiază rezultatele obținute în urma cercetărilor din ultimii ani cu privire la producția de ceramică tradițională din centrul și nordul României, faianțe marmorate și chinezării pe albastru descoperite în Austria, prezentarea unor aspecte actuale, privind identitatea producției de ceramică din Corund, elemente de analiză ornamentală de pe ceramica de Horez, ceramica medievală descoperită în zonele învecinate Sibiului, motive și simboluri întâlnite în ceramica tradițională, ceramica habană și posthabană din colecția Muzeului „ASTRA”, cahle cu funcție apotropaică și sobe de cahle din Budapesta, ceramica sticloasă „Steinzeug” de pe Rin etc.

Tot în primele luni ale anului 2007 a fost lansat ***Catalogul expoziției „Tezaure Umane VII”***. Expoziția a depășit limitele „muzeului conservă” ilustrând creații contemporane de artă populară, reconstituiri ale unor interioare de locuințe din Transilvania, aspecte din târgurile tradiționale și din așezările de odinioară.

Volumul ***Academia Artelor Tradiționale din România*** a fost lansat cu ocazia reuniunii celor două academii, Academia Română și Academia Artelor Tradiționale, în cadrul „Zilelor Academiei Artelor Tradiționale”, desfășurate în Dumbrava Sibiului, între 11-12 august 2007, în prezența președintelui, acad. Ionel Haiduc și a vicepreședintelui Academiei Române, acad. Florin Gheorghe Filip. Publicația² face parte din seria „Tezaure umane vii” apărută începând din anul 2006. Pe paginile argintii ale volumului sunt însemnate: *Argumente pentru o academie a satului românesc* (semnat de prof. dr. Corneliu Bucur), *Academia Artelor Tradiționale din Romania – cheia de boltă a edificiului „Tezaure umane vii”* și *Statutul Academiei*.

Împlinind textul semnat de prof. dr. Corneliu Bucur și fotografiile realizate de dr. Dumitru Budrala, tipărit în limbile română și engleză, albumul ***Muzeul ASTRA*** reconstituie în paginile sale un univers miraculos al unei civilizații a habitatului tradițional, al civilizației tehnice populare, al culturii artistice tradiționale și al spiritualității. Volumul poate fi considerat un tratat de antropologie vizuală asupra evoluției culturii tradiționale a poporului român.

În luna mai a anului 2007, Muzeul „ASTRA” a găzduit, în Casa Artelor, noul sediu al Muzeului de Etnografie și Artă Populară Săsească „Emil Sigerus”, expoziția ***15+10+2. Identități europene. 12 pachete din Europa***. Catalogul tipărit cu această ocazie ne oferă o incursiune originală, prin universul artefactelor etno-identitare ale

² În anul 2007 a apărut și versiunea în limba franceză ***, *L'Academie des Arts Traditionnels de Roumanie*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2007, 52 p.

ultimelor 12 țări integrate, în anul 2004, în Uniunea Europeană: Ungaria, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia, Polonia, Estonia, Letonia, Lituania, Malta și Cipru, iar de la 1 ianuarie 2007, România și Bulgaria.

Seria cataloagelor, realizate într-o manieră științifică, a continuat cu cel al expoziției **Evantaie de ieri și de azi**. Publicația înfățișează o colecție de evantaie unică în țară, având peste 200 de piese achiziționate de către Aurelia Veronica Filimon, fiica renumitului folclorist Aurel Filimon. Expoziția s-a înscris într-una din direcțiile dezvoltate de Muzeul de Etnografie Universală „Franz Binder”, în cadrul secțiunii de expunere temporară a patrimoniului cultural: colaborarea cu colecționarii particulari.

În luna august, în cadrul programului „Sibiu, Capitală Culturală Europeană, 2007”, Muzeul de Etnografie Săsească „Emil Sigerus” a vernisat expoziția **Mobilier pictat transilvănean**, realizată în colaborare cu Muzeul Orășenesc din Kornwestheim și Muzeul Transilvănean din Gundelsheim, Germania. Tipărit în condiții grafice excelente, catalogul³ prezintă colecția de mobilier pictat săsesc a Muzeului „ASTRA”: mese, paturi, lavițe, scaune, blidare, colțare, armăroaie, plafoniere, lăzi de zestre.

Tot în cadrul programului „Sibiu, Capitală Culturală Europeană, 2007”, prin Laboratorul de Conservare-Restaurare „ASTRA” s-a desfășurat, în perioada 3-23 septembrie, **Tabăra europeană de sculptură monumentală în lemn „Euro-Sculpt 2007”**. Broșura bilingvă, română-engleză, cuprinde imaginile celor 10 proiecte de sculptură câștigătoare, aparținând unor sculptori-artiști din România, Germania, Olanda și Turcia, realizate și amplasate în muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului.

Prin expoziția **Elemente de ecumenism în satul românesc**, organizată de Complexul Național Muzeal „ASTRA”, inspirată de desfășurarea celei de a treia Adunări Generale Europene Ecumenice în orașul Sibiu și prin catalogul tipărit cu această ocazie, s-a încercat educarea tinerei generații în spiritul ecumenismului, al ideii de comunicare religioasă, europeană și universală.

Tot în anul 2007, Muzeul „ASTRA” a realizat un amplu program intitulat „**Etno-Tehno-Parc. Muzeul copiilor**”, destinat atragerii copiilor spre muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului, având ca obiective inițierea și deprinderea celor mici cu tehnicile tradiționale. În cadrul acestui program s-au tipărit două publicații: o **Carte de colorat**, care cuprinde 12 planșe colorate și 12 pentru colorat cu imagini din Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului și un **Abecedar și dicționar etimologic**, publicație destinată copiilor cu vârsta cuprinsă între 6 și 12 ani, cadrelor didactice și părinților, care doresc să-i sprijine pe cei mici în dezvoltarea interesului pentru cunoașterea patrimoniului tehnic tradițional, îmbogățindu-le experiența și cunoștințele culturale. Prin intermediul acestor publicații se descoperă plăcerea de a desena și surpriza de a recunoaște monumentele patrimoniului tehnic din Muzeul în aer liber, originea cuvintelor limbii române, cuvinte care reflectă aspecte din mediul natural, din viața socială și lucrativă a poporului nostru.

Broșura bilingvă, româno-engleză, **Patrimoniul tehnic tradițional (preindustrial) din România**, autor prof. dr. Corneliu Bucur, poate fi considerată un compendium de civilizație tehnică populară care se adresează atât specialiștilor cât și publicului larg. Publicația prezintă evoluția istorică a instalațiilor tradiționale, din neolitic și până în zilele noastre, pe epoci istorice și arii geografice bine delimitate. Ansamblul patrimoniului tehnic prezentat în lucrare evidențiază, prin excelență, contribuția unei zone continentale (sud-estul Europei), pe plan istoric și cultural, la formarea matricei generatoare de civilizație a Europei – progresul tehnic fiind una dintre determinările dinamice ale personalității culturale a tuturor popoarelor europene. În egală măsură,

³ Catalogul a fost tipărit și în limbile germană și engleză: Malearov, Simona; Ștefan, Camelia, *Bemalte möbel aus Siebenbürgen*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2007, 68 p.; Malearov, Simona; Ștefan, Camelia, *Transylvanian painted furniture*, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2007, 68 p.

este revelată sinteza contribuției tuturor popoarelor și regiunilor europene în amplificarea și sintetizarea influențelor multiple etno-culturale, în catalizarea, timp de peste două milenii, a proceselor de aculturație și sincretism cultural, care au îmbogățit permanent civilizația populară preindustrială, de extensiune universală, după secolele XV-XVI.

Volumul **Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA” (Dumbrava Sibiului)**. **Catalog**, semnat de prof. dr. Corneliu Bucur, director general al Muzeului „ASTRA”, își propune să răspundă la câteva întrebări esențiale, și anume: pentru ce și cum s-a născut Muzeul Tehnicii Populare, care este concepția științifică, principiile și regulile de bază ale organizării și funcționării acestui muzeu: conținutul, structura tematică și circuitul de vizitare în muzeu.

Cele 448 pagini ale catalogului sunt structurate de autor în cinci capitole, astfel:

I. *Muzeul „ASTRA”. Muzeul Civilizației Populare Tradiționale din România;*

II. *Patrimoniul Cultural Material* - cu următoarele subcapitole: *Procese și procedee pentru obținerea și prelucrarea produselor animale și vegetale, în scop alimentar*, cu subgrupele: vânătoare, pescuit, albinărit, boștinărit, lumânărit, păstorit, viticultură, prelucrarea semințelor oleaginoase, agricultură, cămări, pătule, crame și morărit; *Tehnici și mijloace de transport și comunicații* - un loc important având ilustrarea noului Pavilion de prezentare a mijloacelor de transport; *Monumente de utilitate publică* - cu descrierea hanurilor, a pavilioanelor de joc, a scrânciobului; *Prelucrarea lemnului, pietrei, metalelor, argilei, chihlimbarului și minereurilor*, cuprinzând grupele: prelucrarea lemnului, prelucrarea metalelor, prelucrarea argilei, prelucrarea minereurilor și a pietrei; *Procese și procedee pentru prelucrare a pieilor și fibrelor animale și vegetale pentru îmbrăcăminte și obiecte de uz utilitar-gospodăresc*, având grupele: industria casnică, industrii textile hidraulice, complexe de industrii hidraulice;

III. *Etno Tehno Parc* cuprinde prezentarea programului destinat atragerii copiilor spre Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului, având ca obiective inițierea și deprinderea celor mici cu tehnicile tradiționale și un glosar de termeni speciali în legătură cu tehnica populară;

IV. *Patrimoniul cultural imaterial* - capitol destinat prezentării programelor inițiate și organizate de Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA” din Dumbrava Sibiului pentru păstrarea patrimoniului imaterial: „Tezaure umane vii”, *Asociația Creatorilor Populari din România*, *Galeriile de Artă Populară*, *Târgul Creatorilor Populari din România*, *Olimpiada Națională „Meșteșuguri Artistice Tradiționale”*, *Festivalul Național al Tradițiilor Populare*, *Academia Artelor Tradiționale din România*, *Festivalul Național al Datinilor și Obiceiurilor*, *Expoziția „Tezaure umane vii”*;

V. *Patrimoniul cultural artistic* ilustrează galeria modernă de sculpturi monumentale expuse în cadrul muzeului în aer liber precum și o impresionantă bibliografie cuprinzând lucrările semnate de autorul catalogului.

Textele științifice redactate pentru toate monumentele aduse și reconstituite în Muzeul în aer liber sunt însoțite de un bogat material ilustrativ: 490 fotografii color, 13 fotografii alb-negru (de diferite dimensiuni), 29 fotografii opere de artă, 81 fotografii color înfățișând programul „Tezaure umane vii”, 7 hărți, 89 schițe grafice (cuprinzând secțiuni longitudinale, transversale, laterale, fațade, sisteme de funcționare), 31 planuri mari și mici, 4 relevee, 194 vigniete și 8 fotografii cu detalii reprezentative pentru fiecare monument.

La sfârșitul anului 2008, cu sprijinul financiar al Administrației Fondului Cultural Național a fost tipărită și versiunea în limba engleză.

A patra ediție a cursului „*Preventive conservation: Reducing risks to collections / Conservare preventivă: Reducerea riscurilor în colecții*” s-a desfășurat la Complexul Național Muzeal „ASTRA” Sibiu, prin Centrul de Pregătire a Conservatorilor și

Restauratorilor. Cursul internațional a fost organizat de ICCROM în parteneriat cu Ministerul Culturii și Cultelor din România, în colaborare cu Institutul Canadian de Conservare și Institutul Colecțiilor din Olanda. Au participat 106 cursanți din toate regiunile lumii. Cursul s-a adresat în egală măsură specialiștilor preocupați de colecțiile de patrimoniu (conservatori de colecții, restauratori, specialiști în conservare preventivă, muzeografi) cât și persoanelor cu putere de decizie în gestionarea acestora (șefi ai departamentelor de conservare-restaurare, directori de muzee, galerii și arhive), dar și celor angrenați în activitatea de formare a specialiștilor în managementul colecțiilor și conservării preventive. CD-ROM-ul editat ulterior conține lucrările, prezentările susținute, rezumatele și materialele adiționale privind Conferința internațională ***Tendințe în conservarea preventivă*** și Sesiunea Națională de Conservare și Restaurare.

În întâmpinarea anului 2008, Muzeul „ASTRA” a tipărit două calendare de excepție, unul dedicat patrimoniului material și imaterial al muzeului, conținând imagini ale valorilor din colecțiile proprii (icoane, monumente de arhitectură și tehnică populară), iar cel de al doilea reprezentând cele mai valoroase piese de mobilier pictat transilvănean din colecția Muzeului de Etnografie și Artă Populară Săsească „Emil Sigerus”.

Broșura ***Sadu, grădină mândră/Discover Sadu, a Genuine Transylvanian Village***, tipărită la începutul anului 2008, are ca principal obiectiv prezentarea și promovarea meșteșugurilor artistice tradiționale din localitatea Sadu, județul Sibiu. Publicația este structurată pe patru secțiuni: *Meșteșuguri artistice tradiționale, Mâncăruri tradiționale, Calendar al datinilor și obiceiurilor, Manifestări culturale și Alte atracții turistice*, oferind o imagine veridică a satului tradițional românesc din Mărginimea Sibiului.

Broșura ***Servicii cultural-turistice 2008***, coordonator prof. dr. Corneliu Bucur, prezintă serviciile pe care Complexul Național Muzeal „ASTRA” Sibiu le oferă vizitatorilor: ghidaj „pe pilot automat” oferit de Audio-Ghiduri (în limba română și în alte 3 limbi de circulație internațională: franceză, germană și engleză), plimbări cu trăsura, sania trasă de cai sau, spectacole pe scena de pe lac, oficierea cununiilor religioase la Bisericele din Bezded și Dretea, spații de cazare în cele două cabane „Diana” și „Ceres”, o bucătărie „ca la mama acasă”, într-o ambianță rustică, la Cârciușma din Bătrâni sau Hanurile din Tulgheș și Veștem, precum și achiziționarea unui suvenir din cele mai valoroase produse ale creației populare, în cele două spații care găzduiesc Galerile de Artă Populară, din Piața Mică nr. 21 și Muzeul în aer liber.

CD-ROM-ul ***Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA”. Catalog***, autor prof. dr. Corneliu Ioan Bucur, reconstituie în cadrul celor cinci secțiuni (istoricul muzeului, impresii despre muzeu, meniu, vizită virtuală, autori) un univers miraculos al civilizației tehnice populare. Capitolul intitulat *meniu* oferă informații despre: *Patrimoniul Cultural Material, Procese și procedee pentru obținerea și prelucrarea produselor animale și vegetale, în scop alimentar, Procese și procedee pentru prelucrare a pieilor și fibrelor animale și vegetale pentru îmbrăcăminte și obiecte de uz utilitar-gospodăresc, Tehnici și mijloace de transport și comunicații, Monumente de utilitate publică, Prelucrarea lemnului, pietrei, metalelor, argilei, chihlimbarului și minereurilor, Etno Tehno Parc, Patrimoniul cultural imaterial, Patrimoniul cultural artistic*.

În luna septembrie a anului 2008 au apărut volumul și CD-ROM-ul, în limba franceză, ***Muzeul ASTRA***, autori prof. dr. Corneliu Bucur și dr. Dumitru Budrala, realizate cu sprijinul financiar al Băncii Române de Dezvoltare. CD-ROM-ul este structurat pe trei secțiuni: *meniu* (având la rândul său trei subdiviziuni: *Civilizația Tradițională, Iarna în muzeu, Tezaure umane vii*), *cuvânt înainte* (semnat de prof. dr. Corneliu Bucur) și despre *autori*. Albumul suprinde imaginii ale gospodăriilor

tradiționale, aspecte ale practicării celor mai diverse meșteșuguri (olari, fierari, țesătoare, interpreți la diverse instrumente muzicale tradiționale, obiceiuri ale copiilor și ale tinerilor), toate acestea confirmând forța și însuflețirea unui popor care continuă să-și definească identitatea pornind de la rădăcinile sale.

Sub egida Complexului Național Muzeal „ASTRA” s-au desfășurat, în zilele de 5-6 septembrie 2008, o serie de manifestări științifice și culturale, dedicate comunității istororomâne din Croația. Aceste evenimente au marcat ultima etapă a proiectului cultural „*Istororomânii - consolidarea și permanentizarea valorilor și tradițiilor*” finanțat de Complexul Național Muzeal „ASTRA” și Administrația Fondului Cultural Național. Lucrările simpozionului au fost reunite în volumul de studii ***Istororomânii – repere cultural-istorice***. Publicația cuprinde articole semnate de: dr. Emil Petru Rațiu – Italia, prof. univ. dr. Vasile Frățilă, prof. univ. dr. Richard Sârbu de la Universitatea de Vest din Timișoara, prof. Petru Neiescu de la Institutul de Lingvistică „Sextil Pușcariu” din Cluj Napoca, doctoranzi și specialiști ai muzeului sibian precum și o galerie de imagini realizate în timpul cercetărilor de teren întreprinse de către muzeografi Complexului Național Muzeal „ASTRA” în satele locuite de istororomâni.

Ocazionat de aniversarea celor 45 de ani de la începerea organizării Muzeului Tehnici Populare, Complexul Național Muzeal „ASTRA” a pregătit și a oferit publicului expoziția ***Patrimoniul tehnic preindustrial, un brand internațional al României promovată de Muzeul „Astra”. 45 de ani de la fondarea muzeului în aer liber***. Catalogul, semnat de prof. dr. Corneliu Bucur, având și versiune în limba engleză, cuprinde 32 de pagini, 29 imagini din expoziție și a fost structurat astfel: 1. *Istoric. Argument. Proiectul inițial*, 2. *Muzeul Tehnicii Populare. Inaugurarea oficială. 17 octombrie 1967*, 3. *Sistematica generală a categoriilor tehnice*, 4. *Diacronia universală a civilizației tehnice prin perpetuarea „progresului tehnic”*, 5. *Civilizația tradițională în ansamblul ei* (cu patru subcapitole: Civilizația preistorică (neolitică), Civilizația dacică și romană, Civilizația prefeudală și feudală, Marea Revoluție Tehnică Medievală. Categoriile industriei feudale), 6. *În loc de concluzii*. Publicația încearcă să evidențieze motivația pentru care UNESCO a instituit un nou premiu internațional, *Premiul UNESCO pentru patrimoniul tehnic preindustrial*, care va fi acordat de România, recunoscând atât importanța muzeului sibian în cercetarea și valorificarea patrimoniului, cât și a felului în care acesta a devenit un brand al patrimoniului tehnic universal.

Au mai fost tipărite: harta ***Sibiu Extra Muros***, seturi de cărți poștale (***Patrimoniul tehnic preindustrial din România, Muzeul „ASTRA” – 10 Proiecte ProEuropa*** – cu versiuni în limbile română și engleză -, ***Din colecțiile Muzeului de Etnografie Universală „Franz Binder”, Batik. Textile tradiționale din Indonezia, Mobilier pictat transilvănean, Olimpiada Națională „Meșteșuguri artistice tradiționale”, Biserica din Dretea, Troițele din Rășinari și Bunești, Capodopere ale arhitecturii populare românești***) și pliante de prezentare a muzeelor care constituie complexul muzeal sibian.

Pentru începutul anului 2009 se vor pregăti pentru tipar, prin Editura „ASTRA MUSEUM”, următoarele publicații:

- **volume, cataloage de expoziție și broșuri:** *Servicii cultural turistice 2009; Seducția muzeului*, autor Ilie Moise (studii, articole și intervenții pe diverse teme din domeniul etnografiei și folclorului susținute de autor în cadrul manifestărilor organizate de-a lungul timpului de Complexul Național Muzeal „ASTRA” Sibiu); *Târgul Creatorilor Populari din România* (coordonator prof. dr. Corneliu Bucur); *Cartea vorbită – Povestea Muzeului „ASTRA”*;
- **periodice:** *ASTRA Forum* - revista Complexului Național Muzeal „ASTRA” Sibiu (apare și on-line la adresa http://www.muzeulastra.ro/astraforum/Astra_Forum.htm);

- **pliante și cărți poștale:** *Muzeului Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA”* (coordonator prof. dr. Corneliu Bucur); *Târgul Creatorilor Populari din România, Porți monumentale din Muzeul în aer liber;*
- **publicații on-line și pe suport electronic:** *Franz Binder (1824-1875) – călător și colecționar.*

Anii 2006-2008 au fost bogați din punct de vedere al aparițiilor editoriale pentru Complexul Național Muzeal „ASTRA”. Prin valoarea excepțională a lucrărilor publicate și prin tematica variată, volumele editate de Editura „ASTRA MUSEUM” se recomandă ca fiind de real interes pentru etnomuzeologia românească, probând, încă o dată, reputația științifică a Muzeului „ASTRA” și a specialiștilor săi.

LES PUBLICATIONS DU MUSEE „ASTRA” (2006-2008)

La maison d'édition „ASTRA MUSEUM” a continué pendant la periode 2006-2008 son activité de publication de monographies et périodiques, commencée en 1966 par Cornel Irimie. Département distinct du Centre d'Information et Documentation en Ethnologie Cornel Irimie, la maison d'édition s'est concentré sur la popularisation des travaux qui valorifient les recherches scientifiques des spécialistes du Complexe National des Musées „ASTRA” de Sibiu.

On a eu en vue, en tout premier, une plus efficace promotion de l'intégration de la culture et civilisation populaire traditionnelle roumaine, expression fondamentale de notre identité ethno-culturelle et aussi, notre intergration sur le plan ethno culturel dans la culture européenne par des monographies, des communications scientifiques, des catalogues, des guides, des brochures, des dépliants, des travaux de référence dans les domaines de l'ethnographie, l'antropologie l'ethno-musécologie et la conservation-restauration du patrimoine du musée, abordant la problématique essentielle à laquelle se confrontent les musées ethnographiques de Roumanie tant pavillonnaires que en plein air.

Les années 2006-2008 ont été riches au point de vue des apparitions éditoriales pour le Complexe National des Musées „ASTRA”. Par la valeur exceptionnelle des travaux publiés et par sa tématique variée, les volumes édités par la maison d'édition „ASTRA MUSEUM” sont recommandés comme de réel intérêt pour l'ethno-musécologie roumaine, prouvant une fois encore, la réputation scientifique du Musée „ASTRA” et de ses spécialistes.